

วรรณคดีไทยสมัยรัชกาลที่ ๔-๖ (พ.ศ. ๒๓๕๔-๒๔๖๘)
รัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ (พ.ศ. ๒๓๕๔-๒๔๗๐)
ถกนัมและความเคลื่อนไหวทางวรรณคดี

ในรัชกาลนี้วรรณคดียังคงรุ่งเรืองเป็นเดิม กวีที่มีชื่อเสียงในรัชกาลที่ ๓ คงมีชีวิตอยู่และสร้างสรรค์วรรณคดีต่อมาอีกหลายท่าน เช่น สุนทรภู่ คุณพุ่ม คุณสุวรรณ นายมี เป็นทัน และยังมีกวีซึ่งเกิดมาในสมัยนี้ ทั้งรัชกาลที่ ๔ ก็ทรงเป็นกวีและทรงประปริชา สามารถในด้านการแสดง โปรด演ศิลป์ โทรากาสตร์ และภาษาอังกฤษ ในการเกี่ยวข้องกับประเทศไทย ทรงทบทวนภาษาอังกฤษ วรรณคดีจึงขยายวงกว้างออกไป เช่น นิราศลอนคอน ข้อสำคัญคือ การทรงนิรบัต เริ่มมีค่าเป็นเงินทอง หมอบรัคเลี่ยงช้อลิสิกห์นิราศลอนคอน ของหม่อมราชโอะทัย เป็นเงิน ๔๐๐ บาท เมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๕ ความเคลื่อนไหวสำคัญคือ สืบ มาจนชั่งเกิดในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ครั้นถึงรัชกาลนี้ได้เจริญก้าวหน้าไป มีสื่อมวลชนออกในรัชกาลนี้ รวมทั้งสิ้น ๗ ฉบับ และวารสารของทางราชการ ๑ ฉบับ คือ ราชกิจจานุเบกษา

กวีและวรรณคดีสำคัญ

๑. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ๑. บทละครเรื่องรามเกียรติ์นางทอง
 ๒. ร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดก ๕ กัณฑ์
 ๓. ประการทั่ง ๆ และพระบรมราชินิมายทั่ง ๆ
๒. พระองค์เจ้าอพาริญาณ (บางแห่งเรียนอพาริญาณ)
 ๑. อพาริญาณภाषิษ
๓. หม่อมราชโอะทัย
 ๑. ชาหมายเหตุราชทุกไทยไปอังกฤษ (ร้อยแก้ว)
 ๒. นิราศลอนคอน (ร้อยกรอง)
๔. มหาตุกษ์ (หลังจักรปั้น)
 ๑. นิราศพระปฐม
 ๒. นิราศกวางราก

- ๓. นิรภัยกรุงเก่า
- ๔. นิรภัยพระปดว
- ๕. เสภาเรืองอาบุหะชัน
- ๖. โกลงรามเกียรตี
- ๗. พระยาอิสรานุภาพ (อัน)**
- ๑. สุธนคำจันท์
- ๒. สุธนุคำจันท์
- ๓. อุเทนคำจันท์

รัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ (พ.ศ. ๒๔๑๑-๒๔๕๓) ความเคลื่อนไหวทางวรรณคดี

ในรัชกาลนี้วรรณคดียังคงเจริญสืบมา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นกวีเอกพระองค์หนึ่ง และมีเหตุการณ์สำคัญอย่างอื่นที่สนับสนุนให้วรรณคดีก้าวหน้า คือ การถั่งโรงเรียนแบบบ้ำจุนันในพระบรมมหาราชวังเป็นแห่งแรก พ.ศ. ๒๔๐๙ เกิดหอสมุดวิชาโบราณ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๘ ซึ่งกล้ายเป็นหอสมุดแห่งชาติในเวลาต่อมา นอกจากนี้ยังมีใบราชกิตติมศรีเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๐ นิวัตุประสงค์ส่งเสริมการประพันธ์ การศึกษาประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในราชกิตติมศรีออกหนังสือเล่มหนึ่งชื่อ “หนังสือวิชาโบราณ” ลงเรื่องวรรณคดีโบราณซึ่งหากันฉบับได้ยาก และสารคดีที่กวีในเวลานั้นแต่งขึ้นใหม่ งานสำคัญของสมรนอักษรยังหนึ่ง คือ พิจารณาหนังสือที่มีคุณภาพทึ่งเก่าและใหม่ แล้วประทับตราของสมรนไว้ เป็นเครื่องหมายประกาศเกียรติคุณ การหนังสือพิมพ์ซึ่งเริ่มขึ้นแล้วในรัชกาลที่ ๓ และที่ ๔ มาในรัชกาลนี้ได้เพิ่มจำนวนขึ้นกว่า ๖๔ ฉบับ (ไม่ได้ถังอยู่พร้อมกัน ก็ ๖๔ ฉบับ ในเวลาเดียวกัน) ความนิยมวรรณคดีทั่วทั้ง국가เริ่มเกิดขึ้น มีการแปลออกเป็นภาษาไทย

กิจกรรมวรรณคดีสำคัญ

- พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
- พระราชพิธีสถาปนาเมือง

- ๒. ไกลบ้าน
- ๓. พระราชวิจารณ์ทั่ง ๆ
- ๔. ลิลกนิทราชากวีก
- ๕. บทละครเรื่องเงาะบ่า
- ๖. กวีนิพนธ์เบ็คเคล็ค
- ๗. พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย)
- ๘. แบบเรียนภาษาไทย
- ๙. พวรรณพฤกษา กับสักวากิฐาน ฯลฯ
- ๑๐. เทียนวรรณ (ต.ว.ส. วัฒนาโก)
- ๑๑. คุณวิภาครจนกิจ
- ๑๒. ศิรพจนภักด
- ๑๓. แม้วัน (พระอาสุรินทรราม) แปลนานิยายของ แมริ คอเรลลี่ เรื่องความพยายามท

- ๑๔. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงนิชิตปิรีชากร ทรงแต่ง
 - ๑. โคลงประจํานาพรามเกียรติ
 - ๒. เรืองสนุกนิก ชั่งนับถือกันว่าเป็นเรืองสนัเรืองแรกของไทย
- ๑๕. คอมภีร์ แสงนักเขียนนิตยสาร
 - ๑. ร่ายยาวมหาเสสัณดรชาดก
 - ๒. นิพยสารเช่น ยุทธ์โภษ ธรรมจักษุ วิทยาธรรม เทคโนโลยี ฯลฯ

รัชกาลที่ ๖ พระบาทสมเด็จพระนัมกูญเกล้าฯ (พ.ศ. ๒๔๕๓-๒๔๖๘)

ความเคลื่อนไหวทางวรรณคดี อาจสรุปกล่าวได้ดังนี้

- วรรณคดีประเกธร้อยกรอง เจริญถึงรีดสก
- วรรณคดีประเกธร้อยแก้ว ก้าวหน้ายิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน
- เป็นระยะเวลาที่คึกคักทางทั่วทุกเชิงในวงวรรณคดีไทยมากที่สุด
ถ้าเทียบกับสมัยก่อน ๆ ขึ้นไป

– หวานนิยมวรรณคดีสันสกฤต อิทธิราชนิรเมศื่อนสมัยกรุงศรีอยุธยา แก้ในคราวนี้ ผ่านมาทางฉบับที่แปลเป็นภาษาอังกฤษ

รัชกาลที่ ๖ ทรงเป็นองค์ปะรานในการแก่วรรณคดี ทรงสร้างสรรค์วรรณคดี ประเพทท่างๆ ไว้มากยิ่งกว่าคนไทยในอดีตและปัจจุบัน ทรงสนับสนุนผู้แต่งหนังสือ โดยพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ทั่วๆ แล้พระราชทานเสรีภาพในการเขียนหนังสือ อย่างกว้างขวาง

ทรงตราพระราชบัญญัติวรรณคดีโรมีสาร พ.ศ. ๒๔๕๗

กิจและวรรณคดีสำคัญ

๑. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ

ก. ประเกลศกร ได้แก่หัวใจนักรบ สาวตรี ศกุนถรา มกันพานา พระร่วง ท้าวแสงปม พระเกียรติรถ เวนิศวนิช ตามใจท่าน หม้อจำเป็น มหาคมะ วิลัยเลือกคู่ ปล่อยแก่ หนามยกอาหามบ่ แล้วโวโวและชูเสียก เป็นกัน

ข. ประเกลประวัติศาสตร์และโบราณคดี ได้แก่ เที่ยวเมืองพระร่วง ประเทศไทยคุปต์ สิบราชบัลลังก์ไปลันต์ นารายณ์สิบปาง พร้อมทั้งภาคผนวก เป็นกัน

ค. ประเกลบ้าธิกาและบทความ ได้แก่ เรื่องปลูกใจเสียงบ้า เทคนาเสียงบ้า ขว้างบุรพทิก โคลนกิดล้อ และเมืองไทยที่นั่นเดิก เป็นกัน

ง. ประเกลสารคุดี ได้แก่ เรื่องบ่อเกิดแห่งรามเกียรติ พระศุนทดี

จ. ประเกลร้อยกรองทั่วไป เช่น พระลดาคำหลวง ลิลิกพายัพ นิราศพระ นະเหลเกดี กาพย์เหี้เรือ ธรรมชาติธรรมะลงกรณ์ และมงคลสุกรคำจันท์

ฉ. ประเกลบันเทิงคดี (ร้อยแก้ว Fiction) เช่น นิทานรัชกาลที่ ๖ นานิยาย เรื่องหัวใจคนหนุ่ม

๒. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภawan

๑. ไทรบพม่า

๒. นิราศนกรวัต

- ๓. เที่ยวเมืองพม่า
- ๔. นิทานโบราณคดี
- ๕. สารสนเทศฯ
- ๖. เศรษฐกิจประเพณี (พระนิพนธ์ยังมีอีกเป็นจำนวนมาก)
- ๗. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาธิศราชนวัตถวิวงศ์
 - ๑. สารสนเทศฯ
 - ๒. บทละครคึกคักบรรพ์พลายเรื่อง
- ๘. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธวงศ์
 - ๑. ประเก็บประวัติศาสตร์และโบราณคดี ได้แก่ เฉลิมพระเกียรติกษัตริย์
 - คำฉันท์ ลิลิกมหามงกุฎราชคุณานุสรณ์ ลิลิกคำนานพระแท่นมังคลาจารণ พระราชนิพัทธ์ พม่า พงศ์การพม่า พงศ์การไทยในญี่ปุ่น
 - ๒. ประเก็บบันทึกคดี ได้แก่ กองสุภาพเรื่องลูกสิงห์ เรื่องสันเรื่อง สร้อยคอที่หาย เรื่องแปลญาหารบราhma บทละครสาวเครือพ้า บทละครพระลอง บทละครไกรทอง บทละครรามาช่วงค์พม่า แผ่นดินพระเจ้าสีพอมินทร์
 - ๓. ประเก็บธรรมะและปรัชญา ได้แก่ บัญชาภิဓาน บัญชาภิธาน กับ อัญเชิญโลหะมังคลาจารণ รุ่นไวยาท สิทธิและสมภาคพลเมืองคด้อยกามธรรมชาติ นรangsukru รวมทั้ง นิราศนราธิป อุทัยนยานดวิล
 - ๔. ประเก็บคดหมายเหตุ นิราศนราธิป อุทัยนยานดวิล
- ๙. พระราชบวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงแต่งจากหมายข้างวางหรือ สืบราชสมบัติ กลาโหมเงินตรา นิทานเวกาด พระนางชองไกเชา กนกนกร พระนฤคำฉันท์ ลิลิกสามกรุง
- ๑๐. พระยาศรีสุนทรโวหาร (ผัน สารกษณ) อิลราชคำฉันท์

๑. หลวงธรรมนากิมมพ์ (ถือ จิตวิถี)

โกลงนิราศวักราก กถางกคำฉันท์ วินิศวนิชคำฉันท์ เปริคลิกคำฉันท์
เพชรรังกุญคำฉันท์ กดอนเรืองสามกึกตอนนางเที่ยวเสียน ประชุมล้านนา กดอนชาคมตี
ครีสุพิน

๒. เจ้าพระยาพระເສົ້າເວນທຣາອິບດີ (ນ.ຮ.ວ. ເນື່ຍ ນາລາກຸດ)

ພລມືອງດີ ຈາຣຍາແພຍ ສົມບັດຜູ້

๓. เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนັນ ແຫ້ສົກິນ ແລະ ອຸໝ່ອຍ)

ແນບເວັນຊຣມໄລຍາ ຄວາມເວັງເວັງກົດຕົວ ແລະ ເກຣມຊຽກ ໂຄງກາດອນ
ຄຽງເທິບ ແລະ ບະກຸດກຸດຫລາຍເວັງ

๔. ພຣະຍາອຸປິດສິລປະສົງ (ນິນ ກາງູຈາຫຼວະ)

ກຳປະພັນຮັບນາງເວັງ ສົງຄວາມກາທະກຳດອນ ແນບເວັນສຍານໄວຢາກຮົມ

๕. ນາຍນິຕ ນຸ້ທັດ

ສາມັກຄົກເກົກກຳຈັນທີ

๖. ເສົ້ຽຍຣໂກເສດຖະກິດ ແລະ ນາຄະປະກຳທີ່

ການນິກ ນິໂຕປະເທດ ນິຍາຍແບງຄົດ ກົດສົງຄວາມ ລາຄາ

๗. ຄະພະກົງແລະ ນັກເບີຍ ວ່າມເຂົ້າໃນນິກຍສາກສຳ ທ່ອໄປນີ້

๑. ຄຸສິກສົມທິ

๒. ກວົບໝູງໝາ

๓. ດັດກວິທາ

๔. ດັກວິທາ

๔. วิทยาศาสตร์
๕. ศัพท์ไทย
๖. ไทยเขียน
๗. เสนากศิกษา ฯลฯ

อิทธิพลของวรรณคดีประเทศาตตะวันตกที่มีต่อวรรณคดีไทย ในสมัยแรก (รัชกาลที่ ๔)

นับตั้งแต่สมัยสุโขทัย จนถึง รัตนโกสินทร์ ก่อนหน้านี้ อิทธิพล ต่างประเทศ ที่มีต่อ วรรณคดีไทย มาจากในทวีปเอเชียค่ายกัน เช่น อินเดีย เนมาร ชา瓦 จีน มองุ กรันดิง รัชกาลที่ ๓ แห่งกรุง รัตนโกสินทร์ อิทธิพล ของประเทศ ตะวันตกเริ่มเข้ามา มีบทบาทใน วรรณคดีไทย ผ่านทางสังเกตสำคัญ ก็ต่อไปนี้

๑. การพิมพ์หนังสือไทย

ร้อยเอก เจมส์ โลว์ ชาติอังกฤษ คิดประคัมภีร์ ก้าพิมพ์ อักษร ไทยขึ้น ที่เมือง เบงกอก เมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๑ การพิมพ์หนังสือไทยครั้งแรก ทำที่เมืองสิงคโปร์ เรื่องที่พิมพ์ เกี่ยวกับศาสนาคริสต์ ผู้นำเครื่องพิมพ์ภาษาไทยเข้ามาเมืองไทยในสมัยแรก ได้แก่ พากนิช-ชันนารี ชื่อรอบินสัน ได้ก่อเครื่องพิมพ์ภาษาไทยขึ้นใน พ.ศ. ๒๓๘๐ มิชชันนารีกันสำคัญ ที่มีโรงพิมพ์พิมพ์หนังสือไทย คือ หมอบรักเตย เกยรับจ้างพิมพ์ ประกาศทางราชการ เรื่องห้ามสูบฝุ่น เมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๒ ประกาศฉบับนี้เป็นเอกสารภาษาไทยฉบับแรกที่พิมพ์ ก้าวอักษรไทย ที่มารัชกาลที่ ๔ โปรดเกล้าฯ ให้ก้าวโรงพิมพ์ลงขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๑

๒. หนังสือพิมพ์

กิจการของหนังสือพิมพ์ซึ่งมีกำเนิดในประเทศไทย เริ่มนับในรัชกาล พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงสถาปนา จัดตั้ง สำนักงานพิมพ์ ขึ้นในกรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗ (รัชกาลที่ ๓)

- หนังสือพิมพ์ฉบับแรก คือ บางกอกกรีกอร์เกอร์ เป็นของชาวต่างประเทศ
- วารสารทางราชการฉบับแรกคือ ราชกิจจานุเบกษา มีกำหนดใน พ.ศ. ๒๔๐๑
หนังสือประเภทนักการที่มีชื่อเสียงท่อ ๆ นา เช่น
วชิรญาณ พ.ศ. ๒๔๒๗
ลักษณ์พิทยา พ.ศ. ๒๔๓๓
ผลกวิทยา พ.ศ. ๒๔๓๔
วิทยาจารย์ พ.ศ. ๒๔๔๕
ทวีปัญญา พ.ศ. ๒๔๔๗

๗ ๙ ๗

๓. ลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์ คือกรรมสิทธิ์ในการพิมพ์หนังสืออันเป็นแบบอย่างของประเทศไทยวันนักเรียนเกิดมีขึ้นในประเทศไทย เมื่อครั้งหน่วยราชอาณาจักรไทยลิขสิทธิ์ นิรภัยถอนค่อน แก่หนุบบราดี้เมืองเงิน ๔๐๐ บาท เมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๕

๔. วรรณคดีไทยที่อธิบายประเทศไทยวันตกเป็นมาตรฐานรายเรื่อง

นิตาลถอนค่อนและรถหมายเหตุของหน่วยราชอาณาจักร เป็นวรรณคดีไทยที่ใช้จากในประเทศไทยไปบราрайเรื่อง แต่งใน พ.ศ. ๒๔๐๐

๕. การใช้นามแฝง

การใช้นามแฝงอันเป็นแบบอย่างของประเทศไทยวันตกในการแต่งหนังสือ เริ่มนับเป็นครั้งแรกในหนังสือวชิรญาณ

๖. หอสมุดแห่งชาติ

หอสมุดสำหรับประชาชนแห่งแรกของประเทศไทย คือหอสมุดควิชรญาณ ตั้งขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๔๔ ต่อมาขยายกิจการเป็นหอสมุดแห่งชาติ

๓. สมาคมหือสโนตร

สมาคมหือสโนตรทางวรรณคดีแห่งแรก ก่อ

โบราณคดีสโนตร	๕๒๙ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๐
วรรณคดีสโนตร	„ „ ๒๔๔๑
วรรณคดีสมาคม	„ „ ๒๔๗๐
สำนักวัฒนธรรมทางวรรณกรรม	สถาบันธุรกรรมแห่งชาติ
	๕๒๙ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๔

๔. การแปลหนังสือหือสโนตร

เรื่องที่ลงในสารสารส่วนใหญ่ช่องออกในรัชกาลที่ ๔-๖ เช่น ลักษณ์ ถกवิทยา ถกกวิทยา กวีนบัญญา เป็นทัน ตัวมากแปลมาจากภาษาอังกฤษ ถึงแม้จะเกี่ยวกับวรรณคดีอินเดีย ก็แปลมาจากการฉบับภาษาอังกฤษอีกด้วยนั่น

ลิลิกนิภาชาคริต ชื่นเคมเป็นนิทานของชาวอาหรับ รัชกาลที่ ๕ ทรงพระราชนิพนธ์การฉบับภาษาอังกฤษ เรื่อง The Sleeper Awaken

บทพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ ๖ หลายเรื่องแปลมาจากบทละครของเชกสเปียร์

เช่น เวนิเกวนิช – The Merchant of Venice

ตามใจท่าน – As You Like It

โรมோไอกับจูเลียต – Romeo and Juliet

กนกนกร และนิทานเวดา ของ น.ม.ส. ซึ่งเป็นวรรณคดีอินเดีย ทรงแปลมาจากฉบับที่เรียนไว้เป็นภาษาอังกฤษ

๘. นวนิยายและเรื่องสั้น

นวนิยายและเรื่องสั้น เป็นแบบวรรณคดีของประเทศตะวันตก เริ่มแพร่หลาย เข้าในวงการวรรณคดีไทย ในสมัยรัชกาลที่ ๕ และเจริญเรื่อยมาจนถูกวันนี้

ในระยะแรก นวนิยายและเรื่องสั้นของไทยเป็นเรื่องแปลหรือได้โครงเรื่องมาจาก ของประเทศตะวันตก นวนิยายแปลที่มีชื่อเสียง เช่น ความพยาบาท ของแม้วัน แปลจาก Vendetta ของ Marie Corelli และเรื่องสั้น เรื่องสร้อยคอที่หาย ของประเสริฐอักษร ได้แก่โครงมาจาก The Necklace ของ Guy de Maupassant นักประพันธ์ฝรั่งเศส

๙. บทละครพุดและบทละครร้อง

การแต่งบทละครพุดได้แแนวมาจากประเทศตะวันตกโดยตรง เริ่มนิยมในรัชกาลที่ ๕ และรุ่งเรืองสูงสุดในรัชกาลที่ ๖ มีทั้งเรื่องที่แปลหรือได้แก่โครงเรื่องมาจากประเทศตะวันตก และที่กันไทยผูกเขี้ยวเอง เช่น พระราชินพนธ์บทละครซึ่งรัชกาลที่ ๖ ทรงแปลมาจากเรื่องของชาติเบียร์ ทรงแปลจากบทละครฝรั่งเศส และที่ทรงคิดแต่งขึ้นเอง

- บทละครพุดที่คิดที่สุด ภำพคำทัดสินของวรรณคดีสมโภช คือเรื่องหัวใจกับพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๖
- ละครร้องเป็นแบบนาฏศิลป์ปัชชีก็แปลงมาจากการฝรั่ง พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงษ์ ทรงริเริ่ม

สรุปความเปลี่ยนแปลงทางวรรณกรรม ภาษาหลังรัชกาลที่ ๕ – วรรณกรรมน้ำจุบัน (พ.ศ. ๒๔๑๑–ปัจจุบัน)

วรรณคดีเป็นเรื่องແลกงภาษาเชิงวิจิตร ความคิด จิตใจ อุ่นคุ้มคิด หรือความนิยม ความท้องถิ่นของมนุษย์ วรรณคดีในอดีตเป็นเครื่องบันทึกสภาพดังกล่าว เช่นเดียวกันกับ

วรรณกรรมบ้านจุนก็เป็นสีงบันทึกความเป็นไปในบ้าน ทำให้เราอัศจรรย์ต่อเรื่องราวของการเข้า
อดีตกับปัจจุบันมาเทียบกัน วรรณคดีในอดีตกับปัจจุบันต่างกันเห็นได้ชัดเจนเป็น ๒ ประการ
คือ

๑. ในบ้านลักษณะการแต่งหนังสือขยายออกไปกว่าอีกมาก
๒. การรับถ่ายทอดความรู้จากต่างชาติทั่วโลก เป็นผลกระทบกระเทือน
ถึงชีวิต การแต่งหนังสือ และความรู้สึกนึกคิดของคนไทย

รัชกาลที่ ๔ ความเคลื่อนไหวที่ແຕ່ເທິ່ງໄດ້ຮັດ คือ

๑. การพิมพ์ การพิมพ์หนังสือและหนังสือพิมพ์ประเภทข่าว ขยายทั่วทั้งราช
กิจงานบุคคลเชิงประกาศข่าวของทางราชการ

๒. การศึกษาภาษาต่างประเทศ การพิเศษท่องต่อ ก่อตั้งประเทศไทย ถึงแม้ไม่ปรากฏ
เป็นประจักษ์ชัดในสมัยรัชกาลที่ ๔ แต่มาเป็นผลในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีเจ้าชายศึกษาเองมาก
ผลทางการศึกษาทำให้เกิดการแต่งหนังสือขยายออกไปตามแนวราบรื่นทั่วทั้งหนังสือ

๓. วรรณกรรมร้อยแก้วเรื่องขยายตัวนั้น มีการเขียนประกาศและอธิบายต่าง ๆ
มีส่วนวัฒนธรรม และมีการแปลทำให้สมัยรัชกาลที่ ๔ พร้อมที่จะเปลี่ยนไปตามแนวใหม่

ความเปลี่ยนแปลงของชีวิตเป็นทันเหตุสั่งญี่ให้วรรณกรรมเปลี่ยนแปลงไป เพราะ
วรรณกรรมเป็นบันทึกชีวิตของมนุษย์ ระยะใกล้เกียงกันเรากnow ความเปลี่ยนแปลงมีมากคือ หลัง
รัชกาลที่ ๔ การพิเศษท่องต่อ ก่อตั้งประเทศไทย ความสนใจกว้างออก การศึกษาขยายออกเป็น
การให้การศึกษาแก่คนทั่วประเทศ เกินเขียนหนังสือคัดลอกกันมีน้อยลง บ้านบ้านพิมพ์
นับร้อยนับพัน ภาวะเศรษฐกิจเปลี่ยนไป ราคานิค้าแพงขึ้น สาขาวิชาการเปลี่ยนไปความ
สนใจในความจริงมากขึ้น จิตวิทยาคนกลุ่มใหญ่ก็เปลี่ยนไป ห้องเรียนนี้บรรณาธิการเป็น
สภาพชีวิตบ้านจุน และส่งอิทธิพลมาถึงวรรณกรรมด้วย

ถ้าสมมติว่าในสมัยรัชกาลที่ ๔ มีร้านขายหนังสือ เราชอบหนังสือท่อไปนี้ในร้าน
หนังสือนั้น เรื่องแปลพงศาวรรณ มอง หนังสือนิทานคำกลอนสุนทรภู่ พะราชนิพนธ์
รัชกาลที่ ๔ นิรากรอนกอน จดหมายเหตุราชทูทไทยไปอังกฤษ ภาพ กลอนต่างๆ
บทละครรำ และหนังสือพิมพ์ ถ้าจะแบ่งเป็นประเภท ก็จะได้แก่ประเภท

- ๑. เรื่องแบล็ค
- ๒. ก้ามปั้น บทละครรุ่นแก่
- ๓. นิราศ
- ๔. ประการรัชกาลที่ ๕
- ๕. สื่อมวลชน

บัญชีบันทึกวันหนังสือเราระพบหนังสือท่อไปนี้ คือ

- ๖. นวนิยาย เรื่องสั้น
- ๗. สารคดีประเกตถ่าง ๆ เช่น สารคดีท่องเที่ยว ชีวประวัติ อัคชีวประวัติ
- ๘. เรื่องขำขัน (Humour)
- ๙. อนุทิน
- ๑๐. ปกมภะ
- ๑๑. บทร้อยกรอง
- ๑๒. บทละครบัญชีบันทึก กองทัพนิพัทธ์ วิทยุ
- ๑๓. เรื่องแบล็ค
- ๑๔. หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร
- ๑๕. ตำราวิชาการถ่าง ๆ
- ๑๖. สื่อมวลชน

จะเห็นว่าที่ซื้อกันสมัยรัชกาลที่ ๕ คือ เรื่องแบล็คและหนังสือพิมพ์ (หันนี้ไม่ได้นับ ตำราถ่าง ๆ เรื่องศานา ตำราวิชาการถ่าง ๆ และวรรณคดีเก่าคั้วย)

เราเพิ่งขยายวรรณคดีออกไปกว้างมาก ตามความต้องการจำเป็นในการดำรงชีวิตรึความเปลี่ยนแปลงของสภาพชีวิตรู้สึกการนรรษาอย่างแก้วเจริญกว่าวร้อยกรอง ร้อยกรอง มีบ้างแต่เป็นบทสั้นลงเพราะสภาพชีวิกความรุคเรวถ่าง ๆ ทำให้เป็นเช่นนั้น

๔. อิทธิพลทางศាសนา

ศាសนาเป็นจุดศูนย์กลางของศิลปะทั้งหลายของคนไทยในอดีต อาชารทึ่งงานที่สุกคือวัก ประคิมการรวมทัยอคเมื่อยที่สุกก้อมู่ในพุทธศาสนา วรรณคดีของเราก็มีจำนวนมากที่

ศาสนาเมืองไทยสำคัญ อายุกว่า 500 ปี ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น มหาธาตุคำหลว มหาเวสสันดรชาดก พระมาลัยคำหลว เป็นต้น

ในปัจจุบันศาสนาอยู่ในสภาพที่ไม่ค่อยดี แต่กลับมีผู้ใช้ภารณกรรมเป็นประโยชน์ทางอื่น เช่น ปรับปรุงสังคม แพร่ถอดความเมือง มากกว่าที่ใช้ศอนธรรมะ และเผยแพร่ศาสนา

สรุปความเปลี่ยนแปลงในสมัยรัชกาลที่ ๔

๑. วรรณคดีมีมากประเท่านั้น
๒. วรรณคดีเพร่หดหายไปในคนหมู่ใหญ่กว้างขวางขึ้น
๓. ร้อยแก้วขยายตัวมากขึ้น
๔. อิทธิพลทางศาสนาน้อยลง มีวรรณกรรมประเภทอื่นๆ ซึ่งไม่เกี่ยวกับศาสนามากขึ้น

อิทธิพลวรรณคดีตะวันตกต่อวรรณคดีไทยในสมัยต่อมา (รัชกาลที่ ๔ – ปัจจุบัน)

วรรณกรรมตะวันตกมีส่วนเข้ามามีอิทธิพลสำคัญทำให้วรรณกรรมไทยขยายตัวออกและเปลี่ยนแปลงลักษณะต่างๆ จนมาเป็นวรรณคดีที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดคือ มีวรรณกรรมประเภทใหม่ๆ เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น สารคดี ปกิมภะบทละครพุก เป็นต้น ลักษณะการแต่งก็เปลี่ยนจากความนิยมแต่ง ร้อยกรองมาเป็น ร้อยแก้ว การเขียนเป็นร้อยกรองเหลืออยู่น้อยประเภทและมักเน้นความคิดมากกว่ารูปแบบ

อิทธิพลตะวันตกเริ่มเข้าสู่ประเทศไทย ในสมัยรัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ แท้อย่างไรก็ในสมัยรัชกาลที่ ๔ ยังไม่ปรากฏความเปลี่ยนแปลงทางวรรณคดีเกินชัก ที่มีการเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากอิทธิพลนักคือ การพิมพ์ การคิดท่อ ก้าวท่องประเทศ การศึกษาภาษาอังกฤษ และวรรณกรรมร้อยแก้วเป็นที่นิยมมากขึ้นอีกประการหนึ่งคือการท่องรัฐบาล วรรณกรรมเริ่มได้รับอิทธิพลตะวันตกมากขึ้นทั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ เป็นต้นมา

อิทธิพลตะวันตกต่อวรรณคดีไทยที่นับว่าสำคัญมีกันนี้ คือ

๑. การแปลมาโดยตรง (Translation) มีมากและจะได้กล่าวต่อไป
๒. การถอดแปลง (Adaptation) มีมากเช่นกัน เช่น แม่อนงค์ แปลงเรื่องพยอมไฟร จาก The Apple Tree ของ Galsworthy

๓. การเอาเค้าเรื่องและแนวความคิดมา เช่นจากเรื่องชุด Pickwick Papers ของ Charles Dickens ทำให้ “แสงทอง” มาเขียนเรื่องชุด “คุณถิก” ขึ้น เรื่องสั้นของดำเนินหายนพาดเรื่อง มีแนวโน้มแบบ Naturalism แนวโน้มของ กอกไน์สก์ เป็นแบบ Realism เป็นทัน

๔. การเอาแบบอย่างรูปแบบการประพันธ์มา คือ วิธีการของวนนิยาย เรื่องสั้น สารคดี ชนชั้น บกิณกะ ชีวประวัติ กลอนเปล่า (Blank Verse) ฯลฯ

๕. ถ้อยคำสำนวน เช่น ยิ้มกว้าง (broad smile) ผู้จะรับใช้อะไรคุณได้บ้าง (What can I do for you ?)

๖. วิธีเสนอเรื่อง การวางแผนเรื่อง มีลักษณะเป็นทะลักกันขึ้น เช่น การมีบทสนทนาหากัน เนื้อเรื่องทำงานของจิตวิเคราะห์ ฯลฯ

ตัวอย่างวรรณคดีจากต่างประเทศ

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างที่เปลี่ยนถอดแปลงมาเท่านั้น และที่ยกมากล่าวก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งเพื่อเป็นตัวอย่างและเพื่อให้เห็นแนว

พระราชนินช์ในรัชกาลที่ ๕

๑. ลิลิเก้นราชาคริส ทรงแต่งจากเค้าเรื่องในนิทานชุด Arabian Night ตอน The Sleeper Awaken จากทันฉบับฝรั่งเศษของ Anthony Galland ทำให้เกิด “เสภาอาบูหะชัน” บทละครเรื่องอาบูหะชัน ขึ้นท่องมา

๒. เทคนานิทานมิกาธุระ ทรงแปลถอดแปลงจาก Opera เรื่อง Mikado ของ Sir Arthur Sullivan กับ Sir William Gilbert (และทรงแก่งเป็นท่านองล้อเลียน)

และในสมัยรัชกาลที่ ๕ นีเอง ที่กิจการหนังสือพิมพ์เจริญขึ้นมาก จากสมัยรัชกาลที่ ๓ ซึ่งมีเพียง ๒ ฉบับ มาเป็น ๖ ฉบับ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ หนังสือพิมพ์เหล่านี้ ส่วนหนึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้เกิดการแปล และคัดแปลงวรรณกรรมตะวันออก กลาง และตะวันตกมาเป็นไทย ฉบับที่สำคัญได้แก่

๑. สกิวิทยา (พ.ศ. ๒๔๔๓) ซึ่งกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์เป็นผู้ดำเนินการ มีเรื่องสำคัญลงพิมพ์ ก็อเรื่องความพยายามทักษิณ ซึ่งเมรุวน (พระยาสุรินทรราช) แปลจากเรื่อง Vendetta ของ Marie Corelli

๒. ทวนอัญญา (พ.ศ. ๒๔๔๗) รัชกาลที่ ๖ เมื่อยังทรงเป็นกุฎราชกุมารทรงดำเนินการหนังสือนี้มีเรื่องจากงานของ Maupassant จากหนังสือพิมพ์ Punch และ Live ลงเป็นจำนวนมาก เรื่องสำคัญคือ ใจหมายรายงานวางแผนหัวข้อ น.ม.ส. ซึ่งท่านได้แนวความคิดจาก "The Letters of a Self-made Merchant to His Son"

พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖

ในรัชกาลนี้มีหนังสือพิมพ์และนิยสารที่สำคัญเกิดขึ้นอีก ๓ ฉบับ คือ กรีกรุง (พ.ศ. ๒๔๔๖) ศัพท์ไทย (พ.ศ. ๒๔๖๒) และไทยเช่น (พ.ศ. ๒๔๖๗) พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๖ ที่ได้รับอิทธิพลามีมาก ขอกล่าวแต่ส่วนหนึ่ง คือ

๑. เวนิศวนิช ทรงแปลคัดแปลงจาก The Merchant of Venice ของ William Shakespeare

๒. ตามใจท่าน จาก As You Like It ของ William Shakespeare

๓. โรเมโนอูเลียต จาก Romeo and Juliet ของ William Shakespeare

๔. แมลงมွะทอง จาก The Gold Scorpion ของ Sax Rohmer

๕. ศึกนคลา จากทั้นฉบับของ Sir William Jones และ Sir Monier Williams

๖. พระคุณแห่งชาติ จากทั้นฉบับของ William Henry Robinson

- d. นางฟ้า จาก Mikado ของ Gilbert และ Sullivan
- e. ผู้บุราจาร์วังสัน เสภาคก์แปลงจาก Othello ของ Willii Shakespeare
- f. นิทานทหารเรือ จากทันฉบับของคอนราด เทโกร ใช้นามปากกา “พันแห่งนัม”
๑๐. ศักดิ์กลันแห่งมนตานคร จากทันฉบับของวิลเลียม เลอบิวช์
๑๑. ตำนานราติชัน จากทันฉบับของอาเซอร์ มอร์แตน์ ใช้นามปากกา ว่า “รามจิกกิ”
๑๒. เรื่องเมืองอียิปต์ จาก E.A. Wallis Budge เรื่องว่าคัวยแม่น้ำไนล์ นอกจากนี้ยังมีบุคละครรภุก ซึ่งก็แปลงมาอีกมาก เช่น
๑. เจ้าคุณเจ้าชู้ จากทันฉบับของ อาเซอร์ วิง บีโนโร
 ๒. วิถีย์เดอกุ๊ จากทันฉบับของ ล้านชและมาแทง
 ๓. นาเมียวให้ผัว จากทันฉบับของ เอ. อี. ทอมส์
 ๔. ชิงนาง จากทันฉบับของ เชอร์กัน
 ๕. เกินท้องการ จากทันฉบับของ คริสกัน แบร์นาก
 ๖. หมอยาเบ็น จากทันฉบับของ โมลิเยร์
 ๗. เตือเฝ่า จากทันฉบับของ ชาอุคิสและเปอร์ชิวัล
 ๘. ผีกวินัย จากทันฉบับของ เรย์นัล ปาร์กเกลี่ย
 ๙. หลวงจำเนียรเดินทาง และกบตา จากทันฉบับของ เออเยน ล้านช
 ๑๐. ท่านรอง จากทันฉบับของ โรเบอร์ก มาร์เชล
 ๑๑. คุกโภบาย จากเรื่อง The Royal Family ของโรเบอร์ก มาร์เชล

พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์

๑. ตาลุเบร์ จาก公约หมายเหตุของ มองซิเออร์ เกอ ตาลุเบร์
๒. สาวเครือพ้า ก็ต์แปลงจาก Opera เรื่อง Madame Butterfly นวนิยาย

๗. ชอง John Luther Long อุปารากรของ Giacomo Puccini

๓. อาหารับราร์ กอลอนແಪັກ จากทันฉบับชอง Sir Richard Burton

๔. จาก Rubaiyat ของ Omar Khayyam

๕. เรื่องสั้นชุดกล่อมจิต คัพแพลงจากยังกฤษ ฝรั่งเศส เรื่องสำคัญเช่น

“ตร้อยคอหัก” จาก The Necklace ของ Guy De Maupassant

๖. หลงในหลักปัลเม จาก Comedy of Errors

d . romeo ใจเลียก

พระราชนิรันดร์ เกรท กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (น.ม.ส.)

๑. นิทานเวหา แปลคัดแปลงจากทันฉบับชอง Sir Richard Francis Burton

๒. นิทานเรื่อง จินดีดา จาก Cinderella

๓. ชาหนายจากวางหร่า ซึ่งให้มาแล้วตอนกัน

๔. สีบร้าสมบัติ ฯลฯ

เต็ร์ยร์โภเศศ-นาคะประทีป

๑. กามนิก จาก The Pilgrim Kamanita ของ John E. Logie ซึ่งแปล

จากฉบับเยอรมัน Der Pilger Kamanita ของ Karl Adolph Gjellerup

๒. ทศมัณฑร์ จาก Thousand Nights & a Night ฉบับยังกฤษของ Sir

Richard Burton

๓. ทศวรรษันเทิง จาก Decameron ของ กอนจิโอวานนี บอกกาจิโอ

๔. หิโภปเทก จากฉบับภาษาอังกฤษ ชื่อ Pilpay's Fable หรือนิทานของ

นิลป์ (และเรื่องกันว่าแปลท่อมาจาก “กัมภีร์บัญชักนกร” ของอินเดียอีกด้วย)

พระยาอุปกิศศิลปสาร

บท กอกสร้อย รำพึงในบ้านช้า จาก Elegy Written in a Country Churchyard

ของ Thomas Gray ท่านเต็ร์ยร์โภเศศ แปลเป็นภาษาไทย

หลวงวิลาสปริวัตร (ครูเหลี่ยม กาญจนวนิชย์)

“She” หรือสาวสองพันปี ของ Sir Henry Rider Haggard

นักเขียนที่คนไทยนิยมแปลงาน

1. Marie Corelli

Vendetta	แม่วัน แบล็คบีนความพยาบาท
Telma	ม.ร. หญิงสูงศรีสมรา เกษมนารี แบล็ครังแกក
Worm Wood	แม่อ่อนง์ (มาลัย ชุพินิจ) แบล็ครังหลัง กุมาตรใหม่ (ชาติก เกราะฐานุกร) แบล็ครือว่า แอนแซร์ฟ แม่อ่อนง์ แบล็ครือว่า เด้าสาวาท

2. Sir Arthur Conan Doyle เชอร์ล็อกโคล์ม

หลวงสารานุประพันธ์ (นวัต ปักษ์พยัคฆ์) แบล็จากเกอะ ข่าวก์ ออฟ
เกอะ แบบสเกอร์วิล ซึ่ง ความลับในทุ่งรัง

3. Sir Henry Rider Haggard มีผู้แบล็ถายกัน เช่น เรื่องสมบัติพะทุ
สาวสองพันปี

4. F. W. Bain

แสงทอง แบล็ An Essence of the Dusk เป็น นาครีคำฉันท์
เรื่องอื่น วนวลี อลิจุมพิกา อคิรุป
ชาฤก (หลวงอรหณิโกวิทว์) แบล็ ปทุมนคร จาก Descent of the Sun

นักแบล็ที่มีงานแพรว์หลาย

๑. อ. สนิทวงศ์ (อุไร)
๒. สันติริ (สุน สวนติริ)
๓. อาม่า ขอจิกเมท์ (แบล็ กีเคอโนบลัสชั่น์ เทเลการ์เนก์)
๔. ชุลเลียท (ชนิก สายประดิษฐ์)
๕. อ. สายสุวรรณ (อัมพร) เชอร์ล็อกโคล์ม
๖. ไชยวัฒน์ (เจริญ ไชยชนะ)
๗. สมุทร สิริไซ

๙. รัก เรียนวิทยา เรื่องลีกฉบับชาติกรรณ
๑๐. ม. เกิดสว่าง
๑๑. ดร. วิทย์ กิจกรรมยานนท์ (มานะไม่วารี เพื่อผู้อุทະเล)
๑๒. นายท่ารา ณ เมืองไก่-โลลิตา ราชปาลีส
๑๓. ถาวร ชนะภัย และรักนะ ယาวะประภาษ (เรื่องสั้นของมอย์น อิกลีเมริกัน)

๔๗๖

หมายเหตุ นักแปลที่มีชื่อเสียงยังมีอีกหลายท่านในระยะเวลาบันทึกนี้